

**DOPRAVA
A MOBILITA**
výzkumný tým

Institucionální aspekty poskytování služeb mobility za pandemie COVID-19

Radomíra Jordová

„Budoucnost městské mobility v kontextu společenských výzev“

Praha, 19. 10. 2022

- **Cíl a metodologie výzkumu**
- **Dopady pandemie COVID-19 na instituce a obyvatele**
- **Koordinace a spolupráce institucí během pandemie**
- **Preventivní a mitigační opatření**
- **Doporučení – co se osvědčilo a co zlepšit**

- **Změny dopravního chování způsobené COVID-19 a jejich společenské dopady (MEDOTA)**
- **Doba trvání projektu:** 07/2020 – 12/2022
- **Partneři v projektu:**
UJEP a STEM/MARK
- **Podporující instituce:** MDČR, ROPID, KORDIS
- **Spolupracující instituce:** Technion - Israeli Smart Transportation
Research Center, Haifa

- Sledovat krátkodobé i dlouhodobé **změny dopravního chování** během a po pandemii COVID-19, nové trendy u hlavních druhů cest
- Dopravní systém – krátkodobá opatření pro prevenci **COVID-19 a podporu veřejné dopravy**
- **Změny, rozhodování a opatření v oblasti a mobility z pozice veřejných institucí během pandemie COVID-19**

ANALÝZA UŽIVATELŮ

WP1: Kvantitativní analýza
změn dopravního chování
- aktivně dopravní
průzkum

WP2: Kvalitativní analýza u
vybraného vzorku
respondentů (jak podpořit,
aby nadále používali MHD a
sdílenou dopravu

WP3: Kvantitativní
analýza: Dopad na
jednotlivé mody

ANALÝZA INSTITUCÍ

Tvorba doporučení pro jednotlivé
úrovně vládnutí (národní,
krajskou a místní)

**ZÁVĚRY A
DOPORUČENÍ**

- analýza průběhu epidemie z pohledu měst a dalších institucí
- doporučení pro dopravní plánování měst, krajů a národní úroveň
- role managementu mobility při epidemiích
- opatření v zahraničí

MIMOŘÁDNÉ OPATŘENÍ

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Povinné cestování v MHD s rouškou

Od 18. března od 12:00 je povinné v městské hromadné dopravě v Olomouci cestovat jen s rouškou.

Za roušku je možné považovat i šátek, šálu či podobnou ochranu proti šíření nákazy vzdušnou cestou.

dpma
S vírem, po celý život.

- **Cílová skupina:** městské úřady a další instituce ovlivňující nabídku mobility a chování uživatelů během pandemie
- **Zkoumaná skupina institucí - geografické pokrytí v ČR**
 - Městské úřady větších i menších měst (8)
 - Krajské úřady (4)
 - Krajské hygienické stanice (1)
 - Ministerstva – MD, MMR, MV, (MZ) (3)
 - Dopravní podniky a koordinátoři veřejné dopravy (5)

- **Strukturované rozhovory:** více než 20 institucí s téměř 30 respondenty
- **Desk research**
 - Odborná literatura
 - Dobrá praxe a zahraniční výzkum
- **Sdílení výsledků se spolupracujícími instituty**
 - stejná metodologie rozhovorů i ve slovenském projektu - UNIZA

- **dopady pandemie** na agendu respondenta, fungování instituce a město
- **koordinační a řídicí** mechanismy, spolupráce s dalšími institucemi
- **digitalizace a IT** v rámci instituce, ale také při komunikaci s veřejností – protiepidemické pokyny, změny v dopravě
- **opatření v mobilitě a dopravě** pro minimalizaci rizik infekce
- **doporučení** do budoucna

- **odborní doprava** - náplň stejná, změny priorit, nově - společně s DP: nastavení kapacit a dezinfekce vozidel, reakce na propad příjmů apod., přepážková pracoviště plně využívala objednávkový systém
- **dobrá praxe krizového řízení**: hlavní protiepidemické úkoly v oblasti dopravy v souladu s krizovým řízením města
- **nutnost rychlé koordinace protiepidemických opatření v agendách** svých úřadů, v blízké komunikaci s kriz. štáby KÚ
- **omezování fyzické přítomnosti** na úředních místech a pracovištích - **online komunikace** a práce z domova, zkrácení úředních hodin

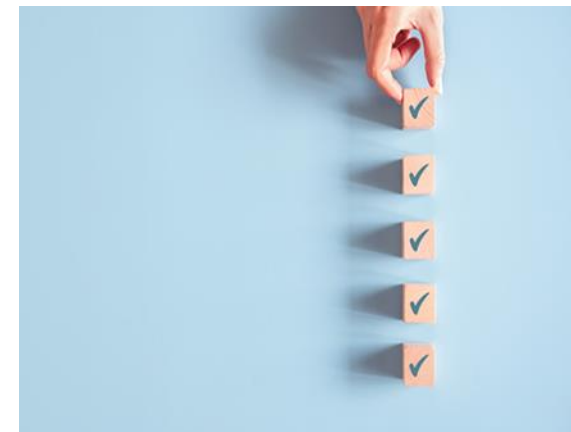
- **parkoviště** ve městech dle nařízení vlády zdarma pro fyzické i právnické osoby
- větší **automatizace** - automaty, e-shopy, mobilní aplikace, mobilní jízdenky apod.
- **informační linky** pro občany – COVID-19 a změny v dopravě, jednoduché pokyny obyvatelům, institucím
 - originální příklad: starosta vydával krátká videa
 - běžné komunikační kanály: aktuality ze zasedání zastupitelstva, od policie nebo nemocnice občanům
- **větší města + DP** - na denní bázi reportování a využívání dopravních dat k častým analýzám změn dopravního chování.

Snaha institucí chránit občany a poskytovatele dopravních služeb

- Opatření v **dopravním systému**
- **Krajské hygienické stanice** – trasování, oddělené testování / očkování
- **Státní správa** – centrální nařízení
- Rozfázování **nákupů** (v obchodech), nákupní služba, e-shopy
- **Rezervační systémy** pro klienty
- **Prevence cest** („nařízená/doporučená“ práce z domova, online služby)
- **Směny** – menší počty pracovníků

- **komunikace s krajskými úřady** - propojení krizového řízení na krajské a místní úrovni, přímá spolupráce (distribuce ochranných pomůcek pro řidiče; ošetřeny smlouvy se všemi městy, které mají MHD a jsou v IDS. Konkrétní opatření - subjekty (omezování dopravy, zachování návazností a provozu)
- **komunikace s ministerstvy – přes vládní nařízení a krizové štáby KÚ**, občas řešeny praktické věci typu parkování
- **komunikaci s KHS** zajišťovaly vybrané odbory (např. krizové řízení, personální, vnější vztahy) za celý úřad nebo vedení města. Akutní problémy řešeny na dobré úrovni, ovšem potřeba větší metodické pomoci pro plnění mimořádných opatření MZ a KHS

- **úzká spolupráce městských úřadů a dopravních podniků** (přehledy o vytíženosti spojů, úklidech, dezinfekci apod.)
- **komunikace s dalšími městy** - během pandemie vzájemné předávání informací – např. ohledně preventivních opatření
- komunikace s dalšími organizacemi – např. **charita a místní podnikatelé**

- **omezení provozu MHD** - z důvodu nízké vytíženosti přechod na prázdninový provoz n. rušení spojů (např. interval 15 min - na 30 min)
- **změny jízdnicích řádů** podle stavu pandemie a počtu cestujících
- **sčítací systémy** cestujících ve vozidlech – data pomáhala operativně upravovat režim, zároveň ukazatel úbytku cestujících (někde doplnění vozidel, jinde úbytek kompenzoval nutnost rozestupů)

- **ochrana řidičů i cestujících** - roušky, respirátory, dezinfekce, ochranné plexisklo pro řidiče, rozestupy, vitamíny pro zaměstnance DP
- bezkontaktní platby **jízdenek**, mobilní jízdenky i doplňkový prodej jízdenek (e-shop, automaty apod.), předprodej časového jízdného
- nové **mobilní aplikace** s aktuálními dopravními informacemi, wifi
- někde krátkodobě zrušeno jízdné

- **pokles cestujících v hromadné dopravě** a související nárůst cest osobním automobilem či jízd vykonaných na kole nebo pěšky
- možnosti **managementu mobility** - ovlivňování poptávky po dopravě - udržitelné dopravní chování u různých uživatelských skupin: podpora hromadné, cyklistické a pěší dopravy
- **zjednodušení dopravních služeb**, např. bezkontaktní platby jízdenek, vyšší hygienický standard ve veřejné dopravě, nabídka „na jednom místě“ (aplikace), navigace mimo „crowding“

Dobrá praxe: informace z úřadů o přístupu ke **službám udržitelné mobility, speciální kampaně** (vč. Evropského týdne mobility, Do práce na kole apod.), kampaně dopravních podniků

- **Zajištění mobility během epidemických špiček a lockdownů**

- Restrikce zbytných cest
- Mobilita klíčových pracovníků (záchranné systémy, zdravotníci, policisté apod.)
- Mobilita osob na testování, očkování, vstupujících do karantény
- Zásobování potravinami a základními potřebami a jejich distribuce (nákupní služba apod.)

- **změny agend a způsobu práce:** často homeoffice, online komunikace, větší využití intranetu, přechod některých agend do online režimu
- **objednávkový systém** na přepážkových pracovištích a omezení kontaktu
- informace potřebné pro řízení protiepidemických a dopravních opatření: **rychlé změny opatření** ze strany vlády ČR, nejasnost a nekonkrétnost některých požadavků
- **nemocnost** zaměstnanců, nedostatek řidičů v MHD

- řešení **propadu tržeb**
 - v důsledku odlivu cestujících z veřejné dopravy, zejména městské a krajské úřady byly nuceny svoje finanční prostředky přerozdělit a investovat do preventivních opatření proti COVIDu a zároveň hradit ztráty z nerentabilního provozu svých vozidel veřejné dopravy

- úspory hledány v nákladech a v nabídce, snaha o efektivitu
- smluvní závazky

- **obavy z nákazy** – jak u zaměstnanců, tak návštěvníků úřadu
- **finanční ztráty dopravců** – kompenzace z úřadů (rušení spojů a úbytek cestujících)
- **homeoffice** – zpočátku adaptace: **technické vybavení** a přístupy do systému, procesní problémy (rychlého zpracování množství dat), hrozby a příklad kyber útoku
- zpočátku **nedostupnost ochranných prostředků**, logistický problém + výrazný finanční dopad na město, kompenzace
- **některé úřady: stísněné prostory na přepážkách**, max. počet osob (koordinace vstupu)
- problémy s **rozestavěnou infrastrukturou, dodavateli**
- **stížnosti na nenošení ochranných pomůcek**

- akceschopnost příslušných **městských úřadů** (zejména odborů krizového řízení, veřejného zdraví, dopravy, rozvoje města, ale i školství apod., městských rad i zastupitelstev) a **dopravních podniků**
- dobře fungovalo také řízení z **krajské úrovně**, kde obdobně situaci řídí krizové štáby s příslušnými odbory a delegují opatření do měst a obcí.

- zachovat a v případě nutnosti využívat **krizové řízení** (bezpečnostní rady, krizové štáby na úřadech)
- **akceschopnost měst** v krizovém období, podpořit zjednodušení některých procesů
- na přepážkových pracovištích se osvědčil **objednávkový systém**
- více využívat **online aktivit pracovně i ve styku s veřejností i mimo pandemii**

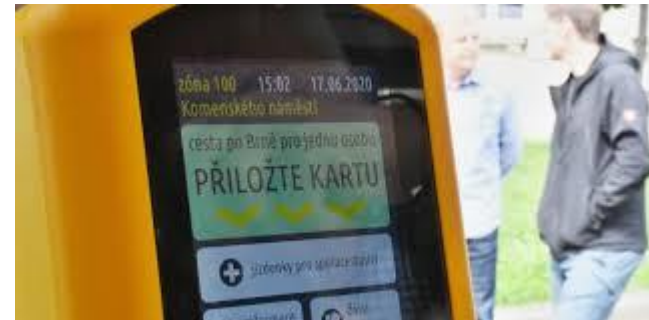

- Pokračování v zavádění IT **technologií**

- v prodeji jízdenek

- elektronické odbavení cestujících

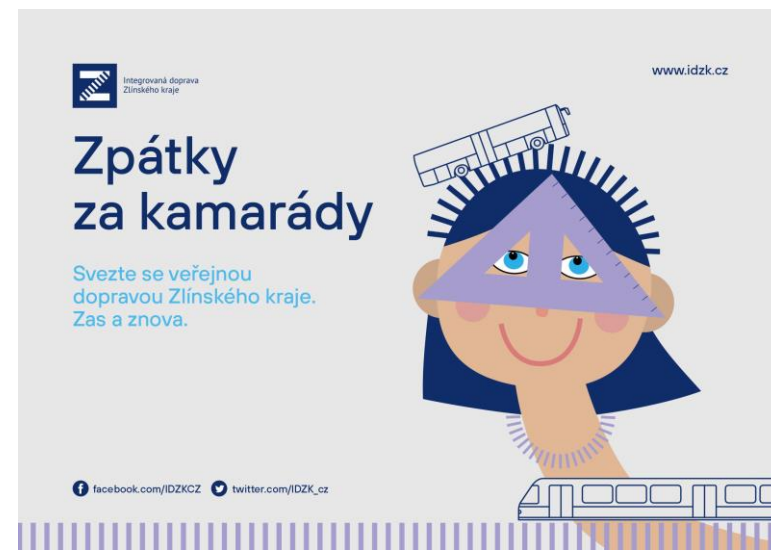
- sledování obsazenosti vozidel, vyhodnocování dat z online odbavovacích systémů pro management mobility – pro nastavení vhodné kapacity a v případě nutnosti rušení spojů na základě těchto dat

- aktualizace **krizového plánu**, zejména na komunikační úrovni - potřeba **jednoznačného nastavení pravidel pro samosprávy**, postupy (např. při vyhlášení nouzového stavu)
- navrhováno **zvýšení kompetencí ORP** v krizovém zákoně
- do smluv **o veřejných službách** vhodné zapracovat ustanovení pro řešení krizových situací
- přizvání zástupců/organizátorů **veřejné dopravy** jako přímých účastníků **krizových štábů**
- zlepšit organizaci **distribuce ochranných prostředků ze státní úrovně**, včetně finančních toků a úhrad těchto prostředků

- ze strany **dopravců** (fyzická opatření typu – omezení počtu cestujících, bariéry a odstupy, dezinfekce a bezkontaktní technologie), i ze strany **uživatelů** - dodržování
- **kampaně** pro návrat cestujících do hromadné dopravy a více cyklistiky a chůze
- zdravotní **kampaně** řízené MZ (KHS) a kampaně dopravců i městských úřadů – koordinace

- zlepšit **využití městského prostoru**, aby nebyl tolik zahlcen automobily – zklidnění
- pokračovat v budování nové **infrastruktury pro pěší a cyklisty**,
- spolupráce s **podnikatelskou** sférou a **občanskou** společností, více užitečných projektů pro lepší řešení těchto krizí - solidarita
- řešení **ekonomických otázek** krizového řízení na různých úrovních – podpora hromadné dopravy

Kvalitní data, procesy, komunikace a opatření

- Řízení a častá aktualizace dat
- Řízení dopravních toků a chování různých uživatelských skupin
- Řízení informačních toků – jednotná forma a výklad
- Nové technologie a jednodušší používání dopravních služeb

© Can Stock Photo

- **Hlavní výstup** = zpráva se závěry a doporučeními pro jednotlivé rezorty i další kategorie institucí – dokončení do 12/2022
- **Sdílení dobré praxe a doporučení se slovenskými kolegy - UNIZA**
- **Závěrečné shrnutí pro management mobility** – dopravní systém, jeho správce a uživatele

**DOPRAVA
A MOBILITA**
výzkumný tým

DĚKUJI ZA POZORNOST!

Mgr. Radomíra Jordová

Výzkumný tým Doprava a mobilita IEEP

jordova@e-academia.eu

www.mobilita-ieep.cz

<http://www.ieep.cz/en>

FB: <https://www.facebook.com/dopravamobilita>

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/school/univerzita-j-e-purkyne>

*Projekt č. TL04000094 s názvem „Změny dopravního chování způsobené Covid-19 a jejich společenské dopady“
je řešen s finanční podporou TA ČR.*

